

[illegible]

Fleminggatan 4
Box 8314
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 27 300
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
[start.stockholm/detalplaner](#)

Innehåll

No table of contents entries found.

Inledning

Förslagets syfte och huvuddrag

Detaljplanens huvudsyfte är att skydda Beckholmens kulturvärden. Det sker dels genom att medge ny bebyggelse så att den kulturhistoriskt värdefulla varvsverksamhetens utveckling kan säkerställas, dels genom att bevara och skydda befintlig kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. En ny byggrätt för en varvs- och verkstadshall samt en miljöstation föreslås på västra Beckholmen. På öns östra sida medges fyra mindre byggnader för varvsverksamhet samt verksamhet med maritim anknytning. Detaljplanen medger en utvidgning av Gustav V:s docka samt en utfyllnad av Beckholmen. Vidare reglerar planen kaj- och brygganläggningar i vattenområdet. En hotellbåt medges.

De befintliga bostäderna på öns norra del bekräftas i detaljplanen. Den så kallade Stenvillan på centrala Beckholmen får centrumanvändning som möjliggör ett publikt ändamål. Syftet är att möjliggöra en utveckling som stärker Beckholmen som besöksmål. Den centralt belägna kullen kring stenvillan har utformats till en park med ett gångstråk. Parken bekräftas i detaljplanen med avsikt att stärka Beckholmens rekreativa betydelse och säkra allmänhetens tillträde till ön. På den allmänna platsmarken medges även gata för fordons-, gång- och cykeltrafik.

Beckholmens exponerade läge innebär att förändringar ska ske med hänsyn till stadsbild och kulturvärden i syfte att minimera negativ påverkan på stadsbild och kulturmiljö, såväl på avstånd som på nära håll. Den nya bebyggelses utformning, material och färgskala ska upprätthålla den ursprungliga varvs- och brukskaraktären såväl stadsbyggnadsmässigt som arkitektoniskt.

Sammanfattning av granskningen

Hur samrådet bedrivits

Plansamråd för aktuell detaljplan pågick mellan den 27 september och 7 november 2022. Information om samrådet skickades ut enligt sändlista till remissinstanser och berörda sakägare enligt fastighetsförteckningen.

Samrådsförslaget visades i Tekniska Nämndhuset, på Fleminggatan 4, i FYRKANTEN och på stadsbyggnadskontorets hemsida.

Annons om samråd och samrådsmöte publicerades i SvD och DN 28 september 2022 samt i lokaltidningen Mitt i Östermalm den 1 oktober 2022. Samrådsmöte hölls den 26 oktober 2022 i Tekniska Nämndhuset, Fleminggatan 4, där ca 30 personer närvarade.

Hur granskningen bedrivits

Granskning för aktuell detaljplan pågick mellan den 18 september och den 17 oktober 2024. Information om granskningen skickades ut enligt sändlista till remissinstanser och berörda sakägare enligt fastighetsförteckningen.

Granskningsförslaget visades i Tekniska Nämndhuset, på Fleminggatan 4, i FYRKANTEN och på stadsbyggnadskontorets hemsida. Annons om granskning publicerades i SvD och DN den 18 september 2024 samt i lokaltidningen Mitt i Östermalm den 21 september 2024.

Huvudsakliga synpunkter

Under granskningsperioden inkom det totalt 32 yttranden till stadsbyggnadskontoret. Dessa yttranden berörde framför allt kulturmiljö, förorenad mark och miljö kvalitetsnorm för vatten.

Från länsstyrelsen inkom synpunkter som berörde miljö kvalitetsnorm för vatten, markföroreningar och strandskydd samt att geoteknisk åtgärd (tryckbankar). Länsstyrelsen delade stadsbyggnadskontorets bedömning om att detaljplanens genomförande kan antas medföra sådan betydande miljöpåverkan som avses i 6 kap. miljöbalken och anslutande bestämmelser.

Från andra remissinstanser inkom synpunkter om kulturmiljö, arkitektur och miljö kvalitetsnorm samt detaljplanens lämplighet. Från de privatpersoner som yttrade sig under granskningsperioden så inkom synpunkter om kulturmiljö och miljöfrågor.

Sammanvägt ställningstagande

Beckholmen är en i Sverige unik maritim industrimiljö med obruten varvstradition och höga kulturhistoriska värden. I den fördjupade översiktsplanen för Nationalstadsparken anges att det maritima arvet ska vidareutvecklas, och riksintressebeskrivningarna betonar vikten av att kunna avläsa Stockholms roll som sjöfarts-, militär- och industristad. Planförslaget syftar till att säkra kulturvärdena genom att ge varvsverksamheten långsiktiga utvecklingsmöjligheter, genom ny bebyggelse samt nya kaj- och brygganläggningar.

Beckholmens exponerade läge i stadens centrala vattenrum ställer höga krav på bebyggelsens och kaj- och brygganläggningarnas utformning. Byggnadsgestaltningens uttryck präglas av en bruksarkitektur i placering, volymhantering samt i material- och kulörval och utformningen bedöms vara väl förankrad i byggnadskulturen och på platsen.

Varvet är en central del av Stockholms infrastruktur för sjöfart, hållbara transporter och sjögående myndigheter. Därtill har varvet en strategisk roll för Försvarsmakten och totalförsvaret gällande repa-

rationskapacitet och beredskap. Stadsbyggnadskontoret menar att planen har väsentlig betydelse för att stärka både den civila och militära beredskapen.

Av inkomna synpunkter framgår att det finns intressekonflikter mellan utveckling av varvsverksamheten och platsens kulturmiljövärden. Planförslaget medför påverkan på kulturmiljön, men då varvsverksamheten i sig utgör en väsentlig del av det kulturhistoriska värdet är det angeläget att säkerställa dess fortsatta existens. I en avvägning får intresset av en ograverad kulturmiljö stå tillbaka. Stadsbyggnadskontoret anser att förslaget bidrar positivt till stadsbilden genom en estetiskt tilltalande helhet som tar hänsyn till Beckholmens särdrag och långsiktiga värden.

Stadsbyggnadskontoret bedömer att frågor rörande miljökvalitetsnorm för vatten, förorenade områden samt risk för ras, skred och erosion behöver utredas vidare. Kontoret har för avsikt att fördjupa kunskapsläget genom fler utredningar. Detaljplanen kommer att ställas ut på en ny granskning.

Föreslagna förändringar

Med anledning av de synpunkter som framförts under granskningen har kontoret för avsikt att fördjupa kunskapsläget beträffande miljökvalitetsnormer för vatten, förorenade områden samt risk för ras, skred och erosion. Följande frågor kommer att studeras vidare:

- dagvatten
- propellererosion
- påverkan på hydromorfologiska- och biologiska kvalitetsfaktorer känsliga för störning
- påverkan på kemiska kvalitetsfaktorer
- riskbedömning och åtgärdsutredning för mark- och sedimentföroreningar
- riskbedömning ånginträngning
- text om strandskydd ska omformuleras

Sammanfattade synpunkter

Nedan redovisas sammanfattningar av de synpunkter som inkom under granskningen ämnesvis. Stadsbyggnadskontorets kommentarer och ställningstagande redovisas i kursiv stil efter varje ämne. Inkomna synpunkter i ärendet kan återfinnas på stadsbyggnadsexpeditionen i Tekniska Nämndhuset, på Fleminggatan 4.

Allmänt om granskningen och planprocessen

Planhandlingar

Länsstyrelsen bedömer utifrån ingripandegrunderna i 11 kap. 10 § PBL att kommunen inte har visat att planförslaget uppfyller krav avseende miljökvalitetsnormer för vatten (MKN), förorenade områden samt risk för ras, skred och erosion.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att miljö- och hälsofrågorna utretts grundligt men saknar redovisning för planens möjlighet att uppnå MKN för vatten. De efterfrågar en detaljerad redovisning av erosionsskyddens omfattning för att motverka spridning av förorenade sediment.

Länsstyrelsen påpekar beträffande strandskydd att informationen i planbeskrivningen inte överensstämmer med regleringen på plankartan.

Två privatpersoner yrkar på att enbart bostadsändamål för Stenvillan fastställs i detaljplanen och menar att förslaget inte är förenligt med hyreslagen. De kräver att marken kring Stenvillan saneras.

Beckholmens Dockförening påpekar att det staket som redovisas i arkitekturprogrammet innebär minskad yta för föreningen. De efterfrågar alternativa ytor för denna mark.

Förbundet för Ekoparken menar att planbeskrivningen skönmålar. *Förbundet* kritiserar även att argumenten i planbeskrivningen, såsom avlägsnandet av tillfällig bebyggelse och påstådd bevarande av kulturhistorisk verksamhet, är irrelevant och felaktiga.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Beträffande länsstyrelsens och Miljö- och hälsoskyddsnämndens synpunkter på miljökvalitetsnormer för vatten, förorenade områden samt risk för ras, skred och erosion, anser stadsbyggnadskontoret att ytterligare utredning behövs. Kontoret har för avsikt att fördjupa kunskapsläget genom fler utredningar, och komplettera planhandlingarna. Dessa kommer att redovisas i en ny granskning. Se vidare under respektive rubrik i detta granskningsutlåtande.

Stadsbyggnadskontoret instämmer i att informationen om strandskyddets upphävande är felskrivet och avser att rätta till det i planhandlingarna.

Vad gäller sanering av marken i anslutning till stenvillan menar staden att en stor sanering av Beckholmen redan gjorts och att det inte är rimligt att kräva ytterligare sanering av ön. De föroreningar som finns i marken är inte förenliga med så kallad känslig markan-

vändning, som bostadsändamålet kräver. Bostadsanvändning i Stenvillan kommer därför inte att medges i detaljplanen.

Angående uppdelning av mark mellan olika verksamhetsutövare/hyresgäster inom varvsändamålet vill stadsbyggnadskontoret upplysa om att detta inte regleras i detaljplanen. Den placering av staten som redovisats i arkitekturprogrammet ska ses som ett exempel.

Stadsbyggnadskontoret delar inte uppfattningen att planhandlingarna skulle vara osakliga. Planhandlingarna har tagits fram med ambitionen att redovisa planförslagets innehåll, förutsättningar och konsekvenser på ett sakligt och transparent sätt.

Allmänt om planförslaget

Samtliga remissinstanser, sakägare, privatpersoner och övriga ställer sig positiva till planförslaget att utveckla Beckholmens maritima varvs- och verksamhetsmiljö. Flertalet yttrande anser dock att de föreslagna åtgärderna är för omfattande. Den föreslagna varvshallen på västra Beckholmen anses för stor och för hög och bedöms innebära betydande negativ påverkan på platsens kulturhistoriska värden och på stadsbilden.

Stadsmuseet och Svenska byggnadsvårdsföreningen menar att planförslaget bryter mot plan- och bygglagen, då det inte anses lämpligt med hänsyn till kulturvärdena på platsen samt stads- och landskapsbild.

Förbundet för Ekoparken avvisar planförslaget som de anser strider mot såväl miljöbalkens skydd av kulturmiljöer som lagar kring Nationalstadsparken. *Förbundet* framför att storskalig industriverksamhet inte hör hemma i Nationalstadsparken.

Hyresgästföreningen Östermalm anser att besöksverksamhet på Beckholmen inte bör prioriteras då målkonflikter kan uppstå om varvet får nya militära funktioner i framtiden.

Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) betonar betydelsen av Beckholmens varvsverksamhet för Sveriges totalförsvar. *Försvarsmakten* framhåller vikten av att värna inhemsk varvsindustri, då resurser och torrdockor redan är mycket begränsade i landet. *Försvarsmakten* påpekar att behovet ökar i takt med marinens tillväxt. *MSB* lyfter att Beckholmens varv och dess utveckling kan stärka den civila beredskapen genom att upprätthålla transportkapacitet till sjöss och trygga nationens försörjning.

Djurgårdens Hembygdsförening och en *privatperson* uttrycker oro för att krigsfartyg repareras inom den marina verksamheten på Beckholmen. De uttrycker obehag kring risken att platsen kan bli ett militärt mål. De kräver att denna "militära verksamhet" flyttas ut från centrala Stockholm.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Vad gäller synpunkter på planförslagets laglighet, i relation till påverkan på kulturmiljön, delar stadsbyggnadskontoret inte uppfattningen att föreslagna förändringar inte ryms inom Plan- och bygglagen och/eller miljöbalken. Den kulturhistoriska konsekvensanalysen konstaterar att förslaget inte medför påtaglig skada på riksintresset Stockholms innerstad med Djurgården eller skada på riksintresset nationalstadsparken. Förslaget bedöms sammantaget även vara förenligt med de kulturhistoriska värdena lokalt på Beckholmen samt i stadsbilden.

Riksintressenas värden är kopplade till fysiska uttryck i staden eller landskapet. I bilagan Riksintressen enligt miljöbalken, i Stockholms översiktsplan, anges att möjligheten att avläsa stadens roll som sjöfarts-, militär- och industristad ska tillgodoses och värdebärande uttryck värnas. I riksintressebeskrivningen för Stockholms innerstad med Djurgården [AB115] anges följande uttryck som är särskilt relevanta kopplat till sjöfartsstaden; "Hamnanläggningarna från skilda tider och byggnader som hör ihop med flottan och sjöfarten. /.../ Beckholmen med sina dockor, kranar och magasin samt Djurgårdsvarvet." Beckholmen är således i sig ett eget utpekat uttryck i riksintresset.

I den fördjupade översiktsplanen för nationalstadsparken – Stockholmsdelen anges att Beckholmens maritima arv ska vidareutvecklas. Platsen utgör Stockholms bäst bevarade varvs- och industri-miljö med anor från 1600-talet, och dess obrutna varvstradition har stort kulturhistoriskt värde. Stadsbyggnadskontoret bedömer att det aktuella planförslaget överensstämmer med den planeringsinriktning som pekas ut i översiktsplanen för nationalstadsparken.

Kontoret poängterar att planförslaget syftar till att skydda Beckholmens kulturvärden genom att säkerställa att den kulturhistoriskt värdefulla varvsverksamheten kan fortsätta utvecklas på platsen. Detaljplaneförslaget innebär även att skyddsbestämmelser införs för byggnader och dockor, i syfte att säkerställa ett långsiktigt bevarande.

Beträffande synpunkter att detaljplanen inte är förenlig med gällande lagstiftning för nationalstadsparken vill stadsbyggnadskontoret framföra följande. Enligt förarbetena till bestämmelserna om nationalstadsparken följer att områdets huvudstruktur, vad avser natur- och bebyggelseområden, inte får ändras. Nya byggnader och anläggningar, som inte behövs för att befintliga verksamheter skall kunna fungera, bör därför i princip inte medges. Skyddet torde däremot inte hindra etablerade verksamheter inom eller intill nationalstadsparken från att fungera och utvecklas i anslutning till tidigare ianspråktaga områden. Stadsbyggnadskontorets bedöm-

ning att uppförandet av nya byggnader för varvsverksamheten på Beckholmen är att anse som en sådan anläggning som behövs för att befintlig verksamhet ska kunna fungera i enlighet med ovan angivna förarbetsuttalanden. Det rör sig alltså om en etablerad befintlig verksamhet inom parken, inom vilken anläggningen behöver förnyas för att verksamheten ska kunna fungera. Kontoret understryker att hela planområdet redan är ianspråktaget av den verksamhet som bekräftas i planförslaget. Det är alltså pågående markanvändning som bekräftas.

Stadsbyggnadskontoret framför också att långtgående krav ställts på den tillkommande bebyggelsens gestaltning. Byggnaderna har anpassats till platsens exponerade läge i det öppna vattenrummet i syfte att upprätthålla Beckholmens särdrag. Den arkitektoniska utformningen och uttrycket präglas av bruksarkitektur, i såväl placering som volymhantering liksom i material- och kulörval. Detaljplanens reglering av bebyggelsens utformning syftar till att säkerställa dessa arkitektoniska kvaliteter.

Kontoret vill i sammanhanget lyfta fram att länsstyrelsen inte har lämnat några synpunkter vad gäller kulturmiljön. Kontoret konstaterar därmed att även länsstyrelsen gör bedömningen att planförslaget är förenligt med miljöbalken beträffande riksintressena samt med plan- och bygglagen.

Angående Hyresgästföreningen Östermalms synpunkt att besöksverksamheten på Beckholmen borde begränsas till förmån för militära funktioner vill kontoret framföra följande. Detaljplanen reglerar inte huruvida de maritima verksamheterna ska vara öppna för besökande. Den nuvarande varvsverksamheten på Beckholmen är juridiskt klassat som ISPS-område (International Ship and Port Facility Security Code) och varvsområdet är av säkerhetsskäl inte tillgängligt för allmänheten. Eftersom Beckholmen ingår i nationalstadsparken och bör göras så tillgänglig som möjligt för besökare, i enlighet med nationalstadsparkens målsättning, planläggs den centrala kullen som park.

Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap framför att Beckholmens varv är viktigt för marinen och för totalförsvaret. Stadsbyggnadskontoret instämmer i uppfattningen att det är angeläget att bibehålla och utveckla varvskapaciteten, dels ur ett totalförsvarsperspektiv, dels ur ett försvarsperspektiv. Den lokaliseringsutredning som tagits fram inom ramen för detaljplanen visar också att det inte finns förutsättningar att uppföra motsvarande varv med torrdockor på en annan plats i regionen.

Vad gäller den farhåga att Beckholmen skulle komma att utgöra ett militärt mål i händelse av krig, som framförts i yttrande, medger kontoret att platsen inte är optimal, men har också erfaren att

huvudstaden kommer att vara den bäst försvarade. Stadsbyggnadskontoret poängterar att det befintliga varvet på Beckholmen är en civil verksamhet, men att det inte kan regleras genom detaljplanen.

Kulturmiljö

Landskap, stadsbild, arkitektur och gestaltning

Statens fastighetsverk, Samfundet S:t Erik, Djurgårdens Hembygdsförening, Svenska byggnadsvårdsföreningen, Förbundet för Ekoparken, med flera yttrande anser att det är positivt att planförslaget bidrar till att den maritima varvs- och verksamhetsmiljön och dess sedan 1600-talet obrutna funktion kan fortsätta. De bedömer dock att de omfattande förändringar som föreslås på Beckholmen, med utökad bebyggelse, utfyllnad samt nya kaj- och bryggkonstruktioner, riskerar innebära påtaglig skada på riksintresset Stockholms innerstad med Djurgården och skada på riksintresset nationalstadsparken.

Statens fastighetsverk menar att verksamheten bör kunna fortsätta även utan föreslagen omfattning på byggnadsvolymer, utfyllnader, kajkonstruktioner och bryggor. Samfundet S:t Erik önskar se ett förslag med småskalig varvsverksamhet anpassad till Beckholmens landskapsbild och skala etableras.

Statens fastighetsverk, Djurgårdens Hembygdsförening med flera framhåller att det är av stor vikt att gestaltning av byggnader, strandlinje, kajkonstruktioner, bryggor och utfyllnad med ny strandlinje bättre anpassas till den kulturhistoriskt värdefulla miljön på Beckholmen och näraliggande Djurgården. Djurgårdens Hembygdsförening och Samfundet S:t Erik menar att varvs- och verkstadshallarna på västra Beckholmen är alldeles för stora och kräver att de tas bort.

Samfundet S:t Erik anser att kontinuitetsvärdet i en fortsatt varvsverksamhet inte uppväger den förändring av Beckholmens karaktär som en storskalig byggnad skulle medföra.

Stadsmuseet, Svenska byggnadsvårdsföreningen (SBF) och Samfundet S:t Erik avvisar planförslaget i sin helhet. Stadsmuseet och SBF menar att planförslaget bryter mot plan- och bygglagen, då det inte anses lämpligt med hänsyn till kulturvärdena på platsen samt stads- och landskapsbild.

Statens fastighetsverk påpekar att deras uppdrag är att värna och vårda natur- och kulturhistoriska värden, och att ett genomförande av planförslaget kan påverka den möjligheten.

Statens fastighetsverk, Samfundet S:t Erik, Svenska byggnadsvårdsföreningen, Djurgårdens Hembygdsförening och en boende anser att förslaget riskerar att påverka det statliga byggnadsminnet negativt.

Då de menar att förslaget inte är anpassat till byggnadsminnets karaktär och kulturhistoriska värde.

Rådet till skydd för Stockholms skönhet, Stockholms Sjögård samt ett mindre antal övriga tillstyrker förslaget. *Skönhetsrådet* betonar att volymer, utfyllnad samt kaj- och brygganläggningar i största mån bör hållas nere i skala och omfattning. *Sjögården* menar att förslaget både främjar traditionsfartygens och den lokala sjöfartens behov. De är positiva till att verksamhetsbefrämjande byggnader uppförs i harmoni Nationalstadsparkens rekvisit och förarbeten.

Statens fastighetsverk anser att det är positivt att tillkommande bebyggelse på östra sidan av holmen har anpassats till befintlig skala och gestaltning.

Stadsmuseet noterar att antalet nya byggnader har minskat på östra Beckholmen samt att placering och utformning har bearbetats för att ansluta till den befintliga bebyggelsen.

Statens fastighetsverk, Stadsmuseet, Samfundet S:t Erik med flera anser att den föreslagna bebyggelsen på västra Beckholmen är allt för stor, i både utbredning och höjd. De menar att bebyggelsens volym inte relaterar till öns topografiska skala, dominerar stadsbilden, skymmer silhuetten med stenvillan och innebär för stor negativ påverkan på områdets kulturhistoriska värden på långt och nära håll.

Samfundet S:t Erik framför att byggnaderna på östra sidan har en anpassad skala men snarare relaterar till fiskeriverksamhet eller skärgårdsmiljöer än till varvs- och industrimiljö, vilket påverkar både kärnvärdet och kontinuitetsvärdet negativt.

Skönhetsrådet framför att den tillkommande varvshallens fasader med kan fördel förses med träfasad färgsatt i en traditionell röd slamfärgskulör med sockel av rött tegel.

Samfundet Sankt Erik menar att verkstadshallens förvanskande skala och arkitektur förstärks av fasadmaterialet i gult tegel. Vidare framför dem att eventuella komplementbyggnader bör vara avfärgade i faluröd slamfärg, för att upprätthålla den ursprungliga varvs- och brukskaraktären.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Kritik har framförts under granskningen att den bebyggelse som föreslås på västra Beckholmen fortfarande är för stor, dominerar stadsbilden och medför negativ påverkan på den kulturhistoriskt värdefulla miljön. Stadsbyggnadskontoret medger att varvs- och verkstadsbyggnaderna innebär en ny skala på Beckholmen. Skalan är dock inte främmande i stadens kajmiljö. Stora tullhuset/Fotografiska och Vasamuseet är byggnadsverk som utgör tydliga landmärken i närområdet. Beckholmens föreslagna varvs- och verk-

stadshall är både lägre och kortare än dessa. Kontoret framför vidare att i avvägningen mellan att bevara den kulturhistoriskt värdefulla varvsverksamheten och att inte påverka stadsbilden, får intresset av en ograverad stadsbild stå tillbaka. Kontoret poängterar att påverkan på stadsbilden bedöms rymmas inom miljöbalken och PBL:s handlingsutrymme. Det är av stort allmänt intresse att varvsverksamheten kan bibehållas på platsen.

Stadsbyggnadskontoret invänder mot beskrivningen att den föreslagna bebyggelsen dominerar stadsbilden, och menar att Djurgårdslandskapet fortsatt kommer att uppfattas som ett glesare bebyggt parklandskap i kontrast till stenstaden, sett från stadens utsiktsplatser. Kontoret framhåller vidare att det finns stöd för den föreslagna gestaltningen i Översiktsplan för Nationalstadsparken – Stockholmsdelen. Där anges att Evenemangsparken kan kompletteras med väl anpassad bebyggelse; ”Enstaka, vackert utformade byggnader eller anläggningar som stödjer parkens huvudinriktning kan tillåtas synas i landskapet, på liknande sätt som Nordiska museet och tornet Breda Blick.”

Stadsbyggnadskontoret betonar att det känsliga landskapsrummet är en viktig utgångspunkt för planförslagets utformning. På östra Beckholmen underordnar sig byggnaderna landskapets huvuddrag. På västra sidan där bebyggelsen blir mer framträdande, bidrar uppbrutna volymer till att mildra mötet med det historiska landskapet. Byggnadernas placering och riktning, parallellt med Gustav V:s docka, är praktiskt motiverad och återfinns till exempel i de slupskjul som finns bevarade längs Galärvarvets södra sida. Verkstadshallarnas långsträckta volymer associerar till repslagarbanor, vilka var vanliga inslag i historiska maritima miljöer. Varvshallens karakteristiska gavelmotiv tecknar en medveten siluett, en orienteringspunkt i vattenrummet, som betonar Stockholm som sjöfartsstad. Stadsbyggnadskontoret bedömer att planförslaget stärker läsbarheten av den riksintressanta miljön.

Den arkitektoniska utformningen av de föreslagna varvs- och verkstadshallarna på västra Beckholmen utgår från en på samma gång traditionell och samtida arkitektur. Fasadernas indelning och kraftiga relief rytmiserar volymen och bidrar till ett livfullt skuggspel. Byggnaderna utförs i rödfärgad träpanel, rött tegel och svart smide, vilket är etablerade material med lång tradition, som åldras vackert, och som ofta präglar flottans bebyggelse och historiska industrimiljöer. Det finns således en vana att se stora volymer i tegel och/eller i rödfärgat trä, varför föreslagen bebyggelse bedöms vara väl förankrad i byggnadskulturen och på platsen. Stadsbyggnadskontoret menar att den väl gestaltade arkitekturen bidrar positivt till stadsbilden genom en estetiskt tilltalande helhet

som samtidigt är respektfullt anpassad till platsens särdrag och långsiktiga värden.

Dagens tillfälliga bebyggelse är estetiskt och funktionellt undermålig och stadsbyggnadskontoret menar att planförslaget kännetecknas av en omsorgsfull gestaltning som tar tillvara platsens förutsättningar. Byggnaderna, liksom kaj- och brygganläggningarna, är till volym, material och proportioner noggrant avstämda mot det befintliga landskapet och den omgivande miljön, i syfte att skapa en väl avvägd helhet. Kontoret menar att den arkitektoniska utformningen bidrar med kvaliteter som stärker Beckholmens identitet som maritim bruksmiljö.

Synpunkter har framförts att varvet kan fortsätta utan de föreslagna nya byggnader som detaljplanen medger. Kontoret vill påpeka att de tält och baracker som används idag har tidsbegränsat bygglov som inte kan förlängas samt att de inte uppfyller krav på arbetsmiljö, säkerhet och funktion. Ändamålsenliga lokaler ger varvsverksamheten långsiktiga förutsättningar att finnas kvar och utvecklas, uppfylla arbetsmiljö- och energieffektivitetskrav samt minska miljöbelastningen.

Beträffande detaljplanens påverkan på det statliga byggnadsminnet bedömer stadsbyggnadskontoret att planförslaget är väl anpassat till byggnadsminnets värden. Kontoret vill samtidigt betona att ett stort ansvar vilar på planbeställaren i genomförandeskedet att, i dialog med Riksantikvarieämbetet, säkerställa att utformning och utförande håller en hög kvalitet och genomförs med hänsyn till platsens kulturhistoriska värden.

Stadsbyggnadskontoret konstaterar att Samfundet S:t Erik inte har läst in sig på det aktuella planförslaget, utan upprepar sin kritik från samrådet. Kontoret vill därför upplysa Samfundet om att kontoret redan efter samrådet tog till sig av kritiken och bearbetade delar av planförslaget enligt Samfundets önskemål. I granskningsförslaget har det gula teglet utgått som fasadmateriäl och på östra Beckholmen finns varken småbåtshamnen eller den byggnadstypologi som minner om fiskeriverksamhet kvar. Även utfyllnader i vattnet har minskat och den bostadsanvändning i stenvillan som Samfundet hänvisar till ingår inte längre i planförslaget.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Stadsmuseet bedömer att bestämmelsen C (centrumändamål) vid sidan om (B) bostadsanvändning för stenvillan riskerar att få negativa konsekvenser för stenvillans kulturhistoriska värden och bör utredas ytterligare.

Stadsmuseet anser att det är positivt att markanvändningen regleras som varv (V) för att varvsverksamheten med lång kontinuitet ska bibehållas. *Stadsmuseet* är positivt till skydd av kulturvärden (r, q1 och q2) för befintliga bebyggelse samt dockor.

Djurgårdens Hembygdsförening påpekar att Beckholmsbron är den enda av sitt slag i Stockholm och bör bevaras i ursprungligt skick. Och att planförslaget inte tar hänsyn till trafikens påverkan på den unika träbron.

Exploateringskontoret framför att skydds- och varsamhetsbestämmelserna på plankartan tagits fram med samtycke och medverkan från fastighetsägaren. Innan detaljplanen antas ska ett särskilt avtal upprättas, i syfte att staden inte ska stå för kostnader relaterade till detaljplanen.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Stadsmuseet framför farhåga att centrumändamål (C) i stenvillan kan innebära negativa konsekvenser för dess kulturhistoriska värden. Stadsbyggnadskontoret påpekar att villan ingår i det statliga byggnadsminnet och att alla ändringar kräver tillstånd av Riksantikvarieämbetet. När det blir aktuellt att ändra användningen kommer denna att föregås av en tillståndsprocess där det kulturhistoriska värdet säkras.

Vad gäller trafikens påverkan på Beckholmsbron konstaterar stadsbyggnadskontoret att mängden trafik inte kommer att förändras nämnvärt, varför inga åtgärder anses nödvändiga.

Avtal som reglerar att staden inte ska stå för kostnader relaterade till skydds- och varsamhetsbestämmelser kommer att tecknas mellan staden och planbeställaren, innan planen antas.

Park och grönområden

Stadsmuseet framför att den grönska som föreslås på öns västra sida inte knyter an till öns varvshistoriska karaktär och bedöms olämpligt ur kulturmiljösynpunkt.

Skönhetsrådet poängterar att växtligheten på Beckholmen är kulturhistoriskt mycket intressant eftersom unika växter har kommit in med barlast av sand under 1800-talet. Om mindre utfyllnader av ön är nödvändiga förordas därför fyllnadsmassor från Beckholmen. Skönhetsrådet menar att det är positivt att den centralt belägna kullen med sitt gångstråk kring stenvillan planläggs som park så att allmänhetens tillträde till ön säkras.

Beträffande att kullen kring Stenvillan utformas till en park med ett gångstråk framför *Samfundet Sank Erik* en viss oro för att karaktären av bruksmiljö drivs mot ”finpark”, vilket strider mot Beckholmens kärnvärden.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Beträffande negativa synpunkter på den planerade grönskan på västra Beckholmen konstaterar stadsbyggnadskontoret att Stadsmuseets inte har läst in sig på det aktuella planförslaget, utan upprepar sin kritik från samrådsförslaget. Staden vill därför upplysa om att kontoret redan efter samrådet tog till sig av kritiken och bearbetade delar av planförslaget enligt Stadsmuseets önskemål. Den grönska som museet hänvisar till finns inte i granskningsförslaget.

Vad gäller farhågan att parken kring stenvillan ska utformas som en "finpark" framför stadsbyggnadskontoret dels att detaljplanen inte reglerar parkutformningen, dels att parken redan är anlagd och bekräftas i planen.

Utfyllnader, kajer och bryggor samt Gustav V:s docka

Statens fastighetsverk, Stadsmuseet med flera menar att utfyllnad samt kaj- och brygganläggningar liksom föreslagen utökning av Gustav V:s docka anses försvåra läsbarheten av öns topografi på ett oacceptabelt sätt. Statens fastighetsverk menar att gestaltningen av strandlinje och kajer noggrant ska anpassas till platsens kulturhistoriska värden.

Stadsmuseet bedömer att föreslagen förstoring av Gustav V:s docka riskerar innebära förvanskning av en teknikhistoriskt värdefull konstruktion med synnerligen stora kulturhistoriska värden. Åtgärden skulle även innebära en förändring av öns proportioner.

Samfundet S:t Erik skriver att planförslaget innebär utfyllnader på västra sidan, nordöstra sidan och på två platser på öns södra sida. Samfundet är mycket kritiskt till hur vattenrummen minskas av föreslagna kaj- och brygganläggningar, och privatiseras av fritidsbåtar vid föreslagen småbåtshamn samt hotellbåt. Samfundet emottas sig all utfyllnad av vattenrummen i Stockholm. Djurgårdens Hembygdsförening motsätter sig föreslagen utfyllnad.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Ett flertal remissinstanser motsätter sig etablering av brygg- och kajanläggningar samt utfyllnad. Kontoret är medvetet om att mötet med vattnet är väsentligt för upplevelsen av Beckholmens karaktär som skärgårdsö. Men kontoret vill samtidigt erinra om att kajer och bryggor av given längd är nödvändigt för varvsverksamhetens funktion.

Staden påpekar att de krosstenslänter som idag präglar strandlinjen tillkom under sent 1900-tal. Att återupprätta kajer och bryggor på Beckholmen bygger vidare på de strukturer som historiskt har präglat ön.

Stadsbyggnadskontoret erinrar även om att Beckholmens strandlinje förändrats under århundraden när massor från dockorna tjänat som utfyllnader av ön.

Kontoret menar att utformningen av de nya kaj- och brygganläggningarna tar sin utgångspunkt i Beckholmens karaktärer, dess höga kulturhistoriska värde, läget i stadens centrala vattenrum och i Nationalstadsparken – vilket ställt krav på högkvalitativa material och ett väl anpassat utförande. Detaljplanen reglerar utformning och material av strandskoning och kajer i syfte att säkerställa utförandet.

Vad gäller utvidgning av Gustav V:s docka instämmer kontoret i Stadsmuseets uppfattning att dockan har ett väsentligt värde. Men betonar att förändringen innebär att dockan fortsatt kan brukas inom varvsnäringen lång tid framöver. Kontoret menar att värdet av att dockans funktionella kontinuitet bibehålls uppväger förlusten av en oförändrad docka. Kontoret vill i sammanhanget påpeka att utvidgning av dockorna på Beckholmen skett tidigare för att möta det förändrade tonnaget på Östersjön, och att den nu föreslagna ändringen ansluter till traditionen att anpassa anläggningen efter varvsverksamhetens behov.

Trafik

Sjötrafik

Sjöfartsverket har inget att erinra mot vattenverksamheterna, under förutsättning att flytbryggor och kajer inte påverkar sjötrafiken negativt, dels mot Rosenvik, dels i allmänna farleden 540.

Sjöfartsverket menar att den maritima riskanalysen bör uppdateras att innehålla risker för både anläggnings- och driftskedet, att dessa bedöms och beaktas samt kompletteras med säkerhetshöjande och riskreducerande åtgärder.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Stadsbyggnadskontoret bedömer att föreslagna kaj- och brygganläggningar inte påverkar sjötrafiken negativt. Planen bedöms inte utgöra en ökad risk eller innebära framkomlighetsbegränsningar för sjötrafiken vare sig mot Rosenvik eller i farled 540. Det bedöms inte heller föreligga några nya maritima risker med anledning av planförslagets genomförande.

En maritim riskanalys som avser driftskedet samt genomförandefasen kommer att tas fram inom ramen för tillstånd för vattenverksamhet.

Teknisk försörjning

Vattenförsörjning, spillvatten

Stockholm Vatten och Avfall bedömer att kapacitet i spillvattenanslutningen i det kombinerade ledningssystemet nedströms är begränsad, varför flödesökningen bör minimeras, alternativt fördröjas inom Beckholmens spillvattensystem.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Eftersom Beckholmen är ansluten till ett duplicerat system kommer det utifrån ett dagvattenperspektiv inte att ske någon påverkan på flöde till spillvattenledningen.

Dagvatten

Höga halter av föroreningar i dagvatten

Länsstyrelsen konstaterar att en flödesproportionell provtagningen genomförts efter samrådet, och att den visar mycket höga halter av bl.a. TBT. *Länsstyrelsen* befarar läckage från nuvarande verksamhet. Då TBT är mycket miljöskadligt understryks behovet av tydlig hantering av dagvatten, särskilt från den tredje dockan och västra kajen.

Länsstyrelsen efterfrågar en redovisning av hur stora mängder dagvattenföroreningar som riskerar att släppas ut i recipienten, med fokus på ämnen i sämsta klass.

Länsstyrelsen anser att kommunen behöver föreslå ytterligare åtgärder, utöver reningsanläggning och filtersystem, för att inte möjligheten att följa miljö kvalitetsnormerna ska påverkas.

Stockholm Vatten och Avfall konstaterar att avrinning från bryggor inte belastar dagvattensystemet och frågar efter föroreningsbelastning.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

En flödesproportionell provtagning har utförts under en kortare period (sommar) där uttagna prover från fem nederbördstillfällen har analyserats. Det bedöms inte vara rimligt att extrapolera befintliga resultat från utförd flödesproportionell provtagning för att ta fram en årsbelastning med hög noggrannhet på grund av den mindre provstorleken.

För att ta hänsyn till säsongsberoende flöden kommer ytterligare en flödesproportionell provtagning utföras under åtta veckor på våren 2025. Årsmedelvärden kan därefter beräknas till att bli mer representativa än med endast utförda mätningar. Ytterligare mätningar kan eventuellt förklara avvikelser i utförda mätningar.

Planhandlingarna kommer att kompletteras med resultatet från den kompletterande flödesproportionella provtagningen samt ett resonemang om orsaken till de höga halterna av TBT.

De tre dockorna omfattas av verksamhetstillståndet och ligger inom Miljöförvaltningens tillsyn. Dockorna omfattas inte av dagvattenutredningen. På planstödsmötet den 5 mars 2025 framförde dock länsstyrelsen att det ska redovisas i dagvattenutredningen hur dagvattnet hanteras med koppling till dockorna, med och utan verksamhet. Avrinning från dockor inte kommer att belasta dagvattenssystemet, eftersom detta vatten renas i separat reningsanläggning eller hanteras på annat sätt för att undvika föroreningsspridning. Planhandlingarna avses förtydligas kring detta.

Kajer är utformade så att dagvattnet rinner mot filterbrunnarna och tas omhand i dagvattenssystemet. Bryggor är överbyggda vattenområden i detaljplanen, vilket innebär att det inte går att fånga upp i ett dagvattenssystem. Detta kommer förtydligas i planhandlingarna.

Riktvärden

Länsstyrelsen framför att kommunen i planhandlingarna hänvisar till riktvärden för dagvattenutsläpp. Riktvärdena är hämtade från beräkningsprogrammet StormTac men baseras på förslag från Riktvärdesgruppen (del av det Regionala dagvattennätverket i Stockholms län). Riktvärdena säger dock ingenting om vilka krav på rening som finns för att kunna följa MKN i Strömmen. Om kommunen vill använda sig av riktvärden behöver kommunen ta fram platsspecifika riktvärden för förekomsten. Annars behöver kommunen redovisa mängden som når recipienten och visa att planen inte försvårar möjligheten att följa MKN.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Stadsbyggnadskontoret bedömer att det inte är rimligt att ta fram vattenförekomstspecifika riktvärden inom planarbetet. Bedömningen baseras på detaljplanens storlek i förhållande till vattenförekomsten, de begränsade möjligheterna till dagvattenåtgärder på Beckholmen samt att den föreslagna lösningen uppnår rening för de flesta ämnen. Redovisning av riktvärden tas bort i dagvattenutredningen som istället kompletteras med ett resonemang kring rimligheten att ta fram riktvärden för hela Strömmen inom ramen för detaljplanen Beckholmen.

Erforderlig fördröjningsvolym

Länsstyrelsen anser att kommunen behöver beskriva hur mycket av fördröjningsvolymen som man uppnår över hela planområdet, inklusive bryggor och dockor, med den föreslagna reningen och motivera de avsteg som kan behöva göras. I planhandlingarna redogörs

heller inte för hur stor del av den erforderliga fördröjningsvolymen som systemlösningen klarar av att omhänderta.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att miljö- och hälsofrågorna har utretts grundligt, men saknar redovisningar kring dagvattnets påverkan på Strömmen och hur planen påverkar möjligheten att uppnå miljökvalitetsnormer.

Stockholm Vatten och Avfall (SVOA) saknar information om grundvattenförhållandet, för att avgöra dagvattenåtgärdernas lämplighet i förhållande till grundvattnet. Dagvattenlösningarnas volym och dimensioner behöver presenteras, för att bedöma genomförbarhet och funktionen i systemet.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

I dagvattenutredningen presenteras lösningsförslag för att uppnå kraven från Stockholm stad. I synnerhet beräknas fördröjningsvolymen för att hantera dagvattenflöden inom verksamhetsområdet. Dimensionering av specifika lösningar sker i senare skede och kräver detaljprojektering i samband med en VA-utredning.

I dagvattenutredningen redovisas ett lösningsförslag för dagvattenhantering som utgår från en genomförbar lösning. I dagvattenutredningen redovisas uppskattade reningseffekter för de olika reningsanläggningar som presenteras i lösningsförslaget. Den sammanlagda reningseffekten inom området kommer att förtydligas genom att redovisa den totala reningseffekten för reningsanläggningarna när dessa utförs i serie. Med hjälp av de utökade flödesproportionella provtagningarna och sammanlagda reningseffekter kan föroreningsbelastningar modelleras.

El/Tele

Ellevio framför att befintliga elstationer måste förses med en planbestämmelse i plankartan, samt ges ett större fotavtryck.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Stadsbyggnadskontoret avser komplettera planhandlingarna i syfte att bekräfta befintliga nätstationer, samt tillgodose adekvat byggrätt.

Hälsa och säkerhet

Ras, skred och erosion

Länsstyrelsen anser att åtgärden med tryckbankar som läggs ut på botten utanför en utflyttad strand på västra sidan behöver beskrivas i planbeskrivningen och om möjligt även regleras på plankartan. *Länsstyrelsen* noterar även att behov av erosionsåtgärder längs den sydöstra stranden redovisas i både PM Geoteknik och planbeskriv-

ningen. Om erosionsåtgärder längs den sydöstra stranden är en förutsättning för markens stabilitet över tid anser *Länsstyrelsen* att de även behöver regleras på plankartan.

Miljö- och Hälsoskyddsnämnden saknar en detaljerad redovisning av erosionsskyddens omfattning för att motverka spridning av förorenade sediment.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Vid den västra udden var tidigare en utfyllnad med slänt på nuvarande lera en alternativ lösning. Detta utförande föreslås ändras till en utfyllnad innanför spont, vilket medför att inga stabilitetsproblem och behov av tryckbankar kvarstår eftersom sponten dimensioneras så att stabiliteten är tillfredsställande.

Förorenad mark

Förorenade områden

För de två byggnaderna på den sydöstra sidan av ön anser *Länsstyrelsen* att underlaget är otillräckligt för att det ska vara möjligt att bedöma om föreslagna skyddsåtgärder är tillräckliga avseende risk för exponering av skadliga gaser i inomhusluft. Kommunen behöver belysa föroreningssituationen i denna del av planområdet samt redovisa och reglera nödvändiga åtgärder för att marken ska bli lämplig för ändamålet. Underlaget är dock tillräckligt för att *Länsstyrelsen* ska kunna göra en bedömning av markens lämplighet för de två nordöstra byggnaderna. Med hänsyn till de höga föroreningshalter som påvisats i områdets nordöstra del bedömer *Länsstyrelsen* att det inte kan uteslutas att föreslagen markanvändning innebär en risk för människors hälsa eftersom människor kommer att vistas här och dessutom ha det som arbetsplats. Detta innebär mer än en kortvarig exponering.

Länsstyrelsen anser att den typ av skyddsåtgärd som föreslås inte är tillräckligt beständig och säker med hänsyn till de föroreningshalter som påvisats. *Länsstyrelsens* bedömning är att gastät grund och ventilation endast kan nyttjas som en extra säkerhetsåtgärd, utöver andra åtgärder, och inte självständigt för att hantera allvarliga föroreningssituationer. Vid allvarligare föroreningar, som i detta fall, anser *Länsstyrelsen* att det krävs mer omfattande och långsiktiga åtgärder, såsom till exempel inkapsling av väl avgränsade föroreningar, barriärlösningar eller schaktsanering. Kommunen behöver redovisa sådana åtgärder som säkerställer att risk för exponering av hälsofarliga ämnen inte föreligger. För de byggnader som är belägna i den nordöstra delen av planområdet bedömer *Länsstyrelsen* därför att kommunen inte har visat att markanvändningen blir lämplig med hänsyn till människors hälsa.

För de två byggnader som är belägna i den sydöstra delen av planområdet medges varv och verksamhet med maritim anknytning. Såsom anförts ovan bedömer *Länsstyrelsen* att kommunen, med det underlag som finns i ärendet, inte har visat att marken är lämplig för avsett ändamål.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Stadsbyggnadskontoret anser att föreslagen lösning för att förhindra porgaser att läcka in i byggnaderna är en tillräcklig åtgärd eftersom underliggande massor ned till vattennivån är utbytta och saneringsåtgärden är godkänd. Det kommer att behöva ställas krav inför bygglov att åtgärden kvalitetssäkras och följs upp. Ansvaret för detta kommer att ligga hos fastighetsägare och förvaltare och ska anmälas till Miljöförvaltningen.

Bakgrunden till stadens bedömning är de åtgärder som vidtogs under saneringen av Beckholmen. I den nordöstra delen hade föreningarna en annan karaktär än det övriga varvsområdet. Materialet var finare och innehöll höga halter föroreningar även under vattenytan. För att möjliggöra för schakt ned till den tidigare sjöbotten och minimera föroreningsspridning slogs spont runt detta område. Sponten kapades en halv meter under markytan och lämnades kvar.

Liksom i större delen av varvsområdet schaktades även den sydöstra delen ned till Saltsjöns normalvattennivå (-0,40 i RH00) eller till berg eller till massor med föroreningshalt under MKM om det påträffades över nivån -0,40. Delar av de schaktade massorna bestod av sprängsten som separerades från finmaterialet och krossades inom området. Massor med halter under MKM återanvändes som återfyllnadsmassor i ett undre lager upp till nivån en meter under markytan. Det finns inga uppgifter om att det finns kvarvarande föroreningar under Lilla Pumphuset.

Med anledning av länsstyrelsen synpunkter under samråd och på planstödsmöte den 5 mars 2025 kommer stadsbyggnadskontoret bedöma hälsorisker på den nordöstra sidan baserat på provtagning och analys. Planhandlingarna avses uppdateras utifrån denna bedömning. Om risker kvarstår kommer även förslag på åtgärder att föreslås.

Totalförsvar

Försvarsmakten ser positivt på en säkerställd, ökad och utvecklad kapacitet och förmåga för varvsindustri på platsen. De poängterar att all inhemsk varvskapacitet är viktigt att värna.

Såväl Försvarsmakten som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) påpekar att både den svenska handelssjöfarten, som en grundläggande garant för försörjningen av landet, liksom

stödjande och allierade nationers handelssjöfart och stats/militära fartyg ingår i begreppet totalförsvaret. *MSB* konstaterar att varvet är av betydelse för att säkerställa förmågan för viktiga samhällsfunktioner och upprätthållandet av samhällsviktiga verksamheter.

Försvaret pekar på att behovet av varvskapacitet ökar nu när marinen växer och fastslår att varvsresurser är mycket begränsade i hela riket, även torrdockor är en bristvara. På Beckholmen finns det tre dockor varav en är tillräckligt stor för att ta samtliga av marinens fartyg. *MSB* menar att Beckholmens verksamhet och den potentiella utvecklingen med större torrdockor och väntkaj kan anses vara av stor vikt för Sveriges civila beredskap.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Stadsbyggnadskontoret konstaterar att Stockholms Reparationsvarv, som driver verksamheten på västra Beckholmen, pekats ut som ett samhällsviktigt företag. Förberedelser för tecknade av beredskapsavtal med Försvarsmakten pågår. Beredskapsavtalet innebär bland annat att anläggningen, lokalerna och personalen kommer att tas ut (motsvarande krigsplaceras) av länsstyrelsen, på uppdrag av totalförsvarsmyndigheterna.

Ett syfte med detaljplanen, jämte att skydda Beckholmens kulturvärden, är att trygga varvets drift och kapacitet med anledning av dess betydelse som samhällsviktig verksamhet för totalförsvaret.

Miljö- och klimataspekter

Miljökvalitetsnormer för vatten

Kemiska kvalitetsfaktorer

Bryggor på träpålar utmed stranden och ut i vattnet på Beckholmens östra sida

Länsstyrelsen påpekar att det, finns såvitt framgår av handlingarna, inte finns något sätt att säkerställa vilka båtar som angör var eller på vilket sätt kommunen avser att begränsa båttrafiken. Därför finns det en risk för att den ökade båttrafiken medför en sådan sediment-spridning att möjligheten att följa MKN vatten påverkas. Länsstyrelsen anser därmed inte att kommunen har visat att den ökade båttrafiken inte medför otillåten spridning av föroreningar.

Stensatta spontkajer, flytbrygga och pålad ro-ro ramp i sydöst

Kommunen planerar inga ytterligare åtgärder vid förlängningen av den befintliga flytbryggan. Länsstyrelsens samrådssynpunkt om risk för spridning av föroreningar från propellerrörelser kvarstår. Kommunen behöver därför visa att bryggan kan förlängas utan risk för spridning eller grumling orsakad av dess pumpeffekt.

Botten i anslutning till kajerna och den planerade ro-ro rampen är inte stabil för det tonnage och propellerströmning från båtar som man planerar ska lägga till här. Kommunen anger att den ska studera grumlingsskyddande åtgärder vidare under anläggande och beakta dem i kommande vattenverksamhetsprövning. *Länsstyrelsen* anser att kommunen redan i planskedet behöver visa att det finns förutsättningar att vidta de åtgärder som krävs för att båtar av planerat tonnage ska kunna lägga till och att den användning som planförslaget medger inte påverkar möjligheten att följa MKN.

Pålad kaj med shiplift

Länsstyrelsens synpunkter från ovannämnda kajer gäller även kajen med shiplift. Botten är inte stabil för det tonnage och den propellerströmning från de båtar som kommunen föreslår ska lägga till här. Kommunen behöver visa att det finns förutsättningar att vidta de åtgärder som krävs för att båtar av planerat tonnage ska kunna lägga till, och att den användning som planförslaget medger inte påverkar möjligheten att följa MKN. Om kommunen väljer att inte muddra eller anlägga en tätande duk anser *Länsstyrelsen* att man också behöver visa att de föroreningar som återfinns i sedimenten kan ligga kvar ostört och inte riskerar att sättas i rörelse på grund av propellerströmningar.

Den tätspont, en s.k. RD-pålvägg, som man planerar att anlägga för att förhindra att föroreningar från mark och grundvatten läcker ut i recipienten ställer sig *Länsstyrelsen* positiv till. *Länsstyrelsen* anser dock att kommunen behöver tydliggöra att de förorenade erosionskänsliga massorna kommer att vara inkapslade bakom väggen.

Utfyllnad på västra sidan

Mot bakgrund av undersökningsresultatet så anser *Länsstyrelsen* det sannolikt att en framtida sanering kommer att krävas här för att MKN ska kunna följas. Varken tätsponten, utfyllnaden eller tryckbankarna får hindra eller försvåra saneringar som är nödvändiga för att följa MKN. Om föroreningarna lämnas kvar så behöver kommunen visa att tätsponten är tillräcklig för att hindra ett sådant utläckage som kan medföra att möjligheten att följa MKN påverkas.

Strandskoning och utbyggd flytbrygga på nordvästra sidan

Det finns såvitt framgår av handlingarna inget sätt att säkerställa vilka båtar som angör var eller på vilket sätt kommunen avser att begränsa båttrafiken. Därför finns det en risk för att den ökade båttrafiken medför en sådan sedimentspridning att möjligheten att följa MKN för vatten påverkas. *Länsstyrelsen* anser därmed att kommunen inte visat att den ökade båttrafiken inte medför otillåten spridning av föroreningar.

GV-dockan

Enligt planbeskrivningen kommer berget att behöva tätinjekteras för att utgöra ett tillfredställande skydd mot inläckage. Tätinjektering används enligt *Länsstyrelsens* kännedom som en åtgärd för att minska risken för vatteninträngning i tunnlar och inte i första hand som en förroreningsbegränsande åtgärd. *Länsstyrelsen* anser att kommunen därför behöver visa att tätinjektering är tillräckligt för att säkerställa att inläckage och spridning av föroreningar inte förekommer och att det kommer att hålla över tid.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Bryggor på träpålar utmed stranden och ut i vattnet på Beckholmens östra sida

Med utgångspunkt från beräkningarna och att inga förändringar mot nuläget kommer ske har kontoret gjort bedömningen att det är möjligt att visa att det inte sker eller kommer att ske någon otillåten spridning av föroreningar. Eftersom beräkningarna av propellererosion har utgått från konservativa förutsättningar kommer stadsbyggnadskontoret uppdatera beräkningarna med förutsättningar som relaterar till de motoreffekter som nyttjas av de båtar som lägger till vid befintlig flytbrygga och vid framtida pålad träbrygga. Denna uppdatering förväntas ge ett bättre underlag till bedömningen.

Stadsbyggnadskontoret avser att uppdatera planhandlingarna med uppdaterade beräkningar av propellererosion, förtydliganden av vilka båtar som lägger till vid befintlig flytbrygga och vid planerad träbrygga. Planhandlingarna kommer också att kompletteras med ett förtydligande av vilka naturliga begränsningar som finns för vilken typ av båtar som kan lägga till på den nordöstra sidan. Baserat på denna uppdatering kommer redovisningen av påverkan på MKN utvecklas.

Stensatta spontkajer, flytbryggor och pålad ro-ro ramp i sydöst

Med utgångspunkt från beräkningarna och att inga förändringar gällande båttrafiken kommer att ske har stadsbyggnadskontoret bedömt att det inte sker eller kommer att ske någon otillåten spridning av föroreningar. Då beräkningarna av propellererosion utgått från konservativa förutsättningar kommer beräkningarna att uppdateras med förutsättningar som relaterar till de motoreffekter som nyttjas av de båtar som lägger till vid flytbryggorna och roro-rampen nu och i framtiden. Denna uppdatering förväntas ge ett bättre underlag till bedömningen.

Stadsbyggnadskontoret avser komplettera planhandlingarna med uppdaterade beräkningar av propellererosion, förtydliganden av vilka båtar som lägger till vid flytbryggorna och roro-rampen. Planhandlingarna kommer också att kompletteras med en bedömning av vilken utbredning erosionsskydd kan behöva ha. Baserat på

denna uppdatering kommer redovisningen av påverkan på MKN för ytvatten att utvecklas.

Pålad kaj med shiplift

Enligt beräkningar kan inga av exempelfartygen angöra vid kajen utan att orsaka propellererosion. Stadsbyggnadskontoret menar att det konservativa antagandet i beräkningarna för hur stor del av motorns maxeffekt som används ger en högre hastighet än vad som i realiteten används. Om fartygen nyttjar en mindre del av den maximala motorkraften blir också bottenerosionen mindre än vad som beräknats. Eftersom beräkningarna av propellererosion har utgått från konservativa förutsättningar kommer dessa att uppdateras med förutsättningar som relaterar mer specifikt till de motoreffekter som nyttjas av de båtar som kommer att lägga till vid pålkajen i framtiden. Denna uppdatering förväntas ge ett bättre underlag till bedömningen.

Stadsbyggnadskontoret avser att uppdatera planhandlingarna med beräkningar av propellererosion och förtydliganden av vilka båtar som kommer att lägga till vid den pålade kajen. Planhandlingarna kommer också att kompletteras med en bedömning av vilken utbredning erosionsskydd kan behöva ha. Baserat på denna uppdatering kommer redovisningen av påverkan på MKN utvecklas.

Vid dockan för shipliften däremot är den befintliga bottnen naturligt djup i förhållande till propellereffekten och bottnen bedöms därmed ej påverkas av erosion. På denna plats planeras därför inget erosionsskydd.

Kontoret kommer att uppdatera planhandlingarna med en tydligare redovisning av var rörsponten kommer att installeras samt förväntad effekt av åtgärden.

Utfyllnad på västra sidan

Mot bakgrund av att materialet har hög permeabilitet har stadsbyggnadskontoret bedömt att risken är minimal för förorenings-spridning. Det är dock svårt att visa detta och efter planstöds-mötet bestämdes att de förorenade sedimenten schaktas bort efter att tätspont installerats. Genomförandet kommer att beskrivas närmare i tillståndsansökan för vattenverksamhet. I planhandlingarna kommer schakt av sediment beskrivas som en skyddsåtgärd som vidtas innan området fylls ut med bergschakt. En fördel med att ta bort sedimenten är att utfyllnaden inte längre kan anses vara ett hinder för eventuell framtida sanering runt Beckholmen, då föroreningarna har avlägsnats. Kontoret avser att justera redovisningen av påverkan på MKN utifrån att sedimenten i stället tas bort innan utfyllnad.

Strandskoning och utbyggd flytbrygga på nordvästra sidan

Stadsbyggnadskontoret anser att det inte sker någon otillåten spridning av föroreningar. Anledningen är att båttrafiken till flytbryggan inte kommer att öka i omfattning jämfört med nuläget samt för att hastigheten för typbåtarna är mycket lägre än vad som använts som konservativt antagande i beräkningarna, vilket har betydelse för erosionspåverkan.

Eftersom beräkningarna av propellererosion har utgått från konservativa förutsättningar kommer beräkningarna att uppdateras med förutsättningar som relaterar mer specifikt till de motoreffekter som nyttjas av de båtar som lägger till vid den utbyggda flytbryggan nu och i framtiden. Denna uppdatering förväntas ge ett bättre underlag till bedömningen. Kontoret kommer också förtydliga vilken typ av båtar som angör vid flytbryggan. Baserat på denna uppdatering kommer redovisningen av påverkan på MKN att utvecklas.

GV-dockan

Beträffande injektering instämmer stadsbyggnadskontoret i länsstyrelsens påpekande att injektering främst används för att motverka inläckage av grundvatten i bergtunnlar och andra bergkonstruktioner. Injekteringskoncept och metod behöver anpassas efter och ta hänsyn till platsspecifika förhållanden och i det här fallet minimera risk för spridning av föroreningar. Stadsbyggnadskontoret framför att ett kontrollprogram behöver upprättas innan arbeten påbörjas för att säkerställa att utförd injektering uppfyller ställda krav, samt följas upp och kontrolleras under byggtiden.

Kontoret upplyser om att genomförandet avses redovisas i detalj i den tekniska beskrivning som tas fram inom ramen för tillståndsansökan för vattenverksamhet. Detta förfarande avses redovisas övergripande i planbeskrivningen och beaktas i utvecklingen av påverkan på MKN.

Hydromorfologiska kvalitetsfaktorer

Efter Länsstyrelsens samrådsyttrande har PM Påverkan på hydromorfologiska kvalitetsfaktorer (Sweco 2024-06-14) tagits fram och enligt denna ingår området som påverkas hydromorfologiskt av planförslaget redan i de 95 – 97 %, respektive 49 % av Strömmen som är fysiskt påverkade. Länsstyrelsen påpekar att kommunen utifrån detta gör bedömningen att den föreslagna detaljplanen inte medför någon försämring av status för kvalitetsfaktorerna hydrografiska villkor och morfologiskt tillstånd samt att det inte finns anledning att utreda ytterligare åtgärder i planarbetet.

Länsstyrelsen delar inte kommunens bedömning och hänvisar till gällande rättspraxis. Det stämmer att de hydromorfologiska parametrarna klassificeras utifrån andel påverkat område i förhållande till ett referensförhållande. Men samtidigt måste varje försämring bedömas ur ett vidare perspektiv, såsom omfattning av påverkat

område och effekt på naturvärden (jämför Mark- och miljööverdomstolens dom i mål M 2327-22). Statusbedömning ska inte ensamt avgöra om en förändring är tillåten. Callunas inventeringar från 2022 och 2013 (PM Biologi - Beckholmen 2022 och Inventering av stränder i Stockholms stad 2010) visar därtill att naturvärden finns i strand- och vattenområdet runt Beckholmen.

Enligt *Länsstyrelsens* bedömning riskerar planförslaget således att medföra en otillåten påverkan på hydromorfologiska kvalitetsfaktorer för recipienten och därmed även på dess ekologiska status. *Länsstyrelsen* menar att kommunen därför behöver förtydliga i planhandlingarna vad den avser att vidta för åtgärder för att undvika sådan otillåten påverkan.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Stadsbyggnadskontorets konstaterar att bottnarna är påverkade av de höga föroreningshalterna i sedimenten och inte utgör områden som i dagsläget har stor betydelse för det akvatiska livet i vattenförekomsten.

Planhandlingarna kommer att kompletteras med förtydliganden för respektive område som påverkas av planen där redovisning ingår av vilka värden som finns i området, vilken påverkan på ekologin som kommer att ske och om det finns risk för att det sker en försämring av kvalitetsfaktorernas status eller inte. Dessa förtydliganden och resonemang sätts på så sätt i ett vidare perspektiv.

Flytbryggor

Sjöfartsverket ser, som uttryckt i tidigare samrådsyttrande, positivt på planförslaget och har, utifrån det kompletterade underlaget med vattenverksamheterna markerade på sjökortsutdrag, inget att erinra mot vattenverksamheterna. Detta under förutsättning att flytbryggorna på Beckholmens östra sida inte begränsar sjötrafikens möjlighet till säker manövrering till eller från Rosenvik. Samt att kajen och bryggan på Beckholmens södra sida inte inskränker på sjöfartens tillgänglighet, framkomlighet eller sjösäkerhet i den allmänna farleden 540, som är av riksintresse.

Sjöfartsverket menar att för att säkerställa att åtgärderna på Beckholmen inte påverkar sjötrafiken negativt bör samråd ske med berörda verksamheter.

Sjöfartsverket noterar att den maritima riskanalysen bör uppdateras att innehålla risker för både anläggnings- och driftskedet, att dessa bedöms och beaktas samt kompletteras med säkerhetshöjande och riskreducerande åtgärder.

Sjöfartsverket framför även synpunkter beträffande genomförandet av byggnation samt om tillstånd för vattenverksamhet.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Detaljplanen har inte bedömts inskränka på sjöfartens tillgänglighet, framkomlighet och sjösäkerhet i farleden eller till omkringliggande målpunkter.

En riskutredning för genomförande- och driftskedet kommer att tas fram inom ramen för ansökan om vattenverksamhet.

Remissinstanser utan synpunkter

Följande remissinstanser har lämnat synpunkter utan erinran:

- Trafikverket
- Storstockholms brandförsvär
- Trafikförvaltningen Region Stockholm
- Lantmäterimyndigheten i Stockholms kommun
- Utbildningsförvaltningen
- Stockholm Exergi
- Stockholm Vatten och Avfall (SVOA), Avfall

Ej tillgodosedda synpunkter

De huvudsakliga synpunkterna som inkommit under granskningsperioden som ej tillgodosetts är att:

- ingen ny bebyggelse ska uppföras
- färre byggnader ska uppföras
- bebyggelsen på västra Beckholmen ska minskas väsentligt
- ingen utfyllnad av ön ska utföras
- Gustav V:s docka inte ska utökas
- inga nya kaj- och brygganläggningar ska utföras eller avsevärt minskas
- den kommersiella varvsverksamheten inte ska expandera på Beckholmen

Sammanvägt ställningstagande

Beckholmen är en i Sverige unik maritim industrimiljö med obruten varvstradition och höga kulturhistoriska värden. I den fördjupade översiktsplanen för Nationalstadsparken anges att det maritima arvet ska vidareutvecklas, och riksintressebeskrivningarna betonar vikten av att kunna avläsa Stockholms roll som sjöfarts-, militär- och industristad. Planförslaget syftar till att säkra kulturvärdena genom att ge varvsverksamheten långsiktiga utvecklingsmöjligheter, genom ny bebyggelse samt nya kaj- och brygganläggningar.

Beckholmens exponerade läge i stadens centrala vattenrum ställer höga krav på bebyggelsens och kaj- och brygganläggningarnas utformning. Byggnadsgestaltningens uttryck präglas av en bruks-

arkitektur i placering, volymhantering samt i material- och kulörval och utformningen bedöms vara väl förankrad i byggnadskulturen och på platsen.

Varvet är en central del av Stockholms infrastruktur för sjöfart, hållbara transporter och sjögående myndigheter. Därtill har varvet en strategisk roll för Försvarsmakten och totalförsvaret gällande reparationskapacitet och beredskap. Stadsbyggnadskontoret menar att planen har väsentlig betydelse för att stärka både den civila och militära beredskapen.

Av inkomna synpunkter framgår att det finns intressekonflikter mellan utveckling av varvsverksamheten och platsens kulturmiljövärden. Planförslaget medför påverkan på kulturmiljön, men då varvsverksamheten i sig utgör en väsentlig del av det kulturhistoriska värdet är det angeläget att säkerställa dess fortsatta existens. I en avvägning får intresset av en ograverad kulturmiljö stå tillbaka. Stadsbyggnadskontoret anser att förslaget bidrar positivt till stadsbilden genom en estetiskt tilltalande helhet som tar hänsyn till Beckholmens särdrag och långsiktiga värden.

Stadsbyggnadskontoret bedömer att frågor rörande miljö kvalitetsnorm för vatten, förorenade områden samt risk för ras, skred och erosion behöver utredas vidare. Kontoret har för avsikt att fördjupa kunskapsläget genom fler utredningar. Detaljplanen kommer att ställas ut på en ny granskning.

Maria Sahlstrand

Isabelle Lindbäck

Enhetschef

Stadsplanerare